

Jokin Melida

«Arantzako barnetegian egin nuen topo benetan euskal munduarekin»

HABEko hizkuntza probetan epaile lanetan harrapatu dugu Jokin Melida euskara irakaslea. Mahaia ondo ezagutzen du beste aldetik ere 34 urteko irundarrak, euskaldun berria baita, euskaltegian eta barnetegian ikasia. 16 urtera arte, bere giroarekin zerikusirik ez zuen “mundu paraleloa” zen euskararena.

Testua eta argazkia:
MIKEL GARCIA

Oso berandu arte ez zenuen ia harremanik izan euskararekin.

Hala da. Ama Irungoa da eta aita Palentziakoa; amak euskara ikasi du gerora, irakaslea denez eskolak emateko, baina txikia nintzenean ez bata ez besteak ez zekien euskaraz eta A ereduan eskolatu ninduten, Irungo Dunboa ikastetxean. Garai hartan ez zen orain bezala, denak ziren A eredukoak, ikastola izan ezik, eta orduan ikastolarekiko aurreiritzi asko zegoez, gurasoek ni Dunboara bidaltzea erabaki zuten. Asteaz ordubete ematen genuen euskara, abestiak eta halakoak, eta 14 urterekin Oinarritzko Hezkuntza Orokorra bukatu genuen gai izan gabe euskaraz esaldi oso bat zuzen esateko. Batxilergoa ere A ereduan egin nuen eta 3. mailan, 16 bat urterekin, euskaltegia joan nintzen lehenengoz.

Ordura arte erdalduna al zen zure ingurua?

Bai, familia eta lagunak erdaldunak ziren —euskaldun berriak gara hiru anaiak—. Nire ikaskide bat euskalduna zen, baina horri “el vasco” deitzen genion. Imaginatu. Niretzat euskara zen hemen batzuek hitz egiten zuten hizkuntza, mundu paralelo bat, eta beharrik ere ez nuen sentitzen, edaraz inongo arazorik gabe moldatu nintekeelako nire inguruan. Azken finean, tes-

“14 urterekin Oinarritzko Hezkuntza Orokorra bukatu genuen gai izan gabe euskaraz esaldi oso bat zuzen esateko”.

tu inguruak asko baldintzatzen du.

Eta zergatik erabaki zenuen euskara ikastea?

Euskarazko musika taldeak entzuten hasi nintzen, Negu Gorriak eta horrelakoak, eta nik uste sentsibilizazioa, hasiera batean behintzat, hor sortu zela. Kantuetako hitzen esanahia jakin nahi nuen, beste mundu hori ezagutu. 16 urterekin, hilabeteko ikastaro trinkoa egin nuen udan. 4. urratsean sartu nintzen, maila baxuarekin, aintzat hartuta HABE1 profila 6. urratsa gaindituta lortzen dela. Hurrengo urtean berriz ere errepika-

tu nuen, 5. urratsean, eta unibertsitatera joan aurreko udan, 17 urterekin, barnetegira joatea erabaki nuen. Hori izan zen egiazko bultzada, eta shocka, Arantzako barnetegian benetan egin nuelako topo euskal munduarekin eta euskararekin. Ikusi nuen euskara nolakoa zen benetan, konturatu nintzen sarri gauzak ez direla esaten idazten diren bezala, ikasitakoa baino aberatsagoa dela hizkuntza... Oraindik gogoratzen dut bertako batengana hurbildu eta galdetu niola, nire euskara txukunean, “ze, egunkaria irakurtzen?” eta berak, “ez motel, periodikoa leitzen”. Hurrengo urtean

ere egonaldia errepikatu nuen Aran-zako barnetegian.

Aldi berean, Euskal Herrian bizi ginela, berezko kultura eta hizkuntza genuela... Horri guztiari buruzko kontzientziazioa hartzen hasia nintzen institutuan —azken finean, hizkuntza ez da soilik komunikazio tresna bat, bihotzeko zerbait ere bada—, gainera lagunez aldatu nuen sasoi hartan eta giro euskalduneari murgildu nintzen. EGA atera ostean, gizar-te hezitzailea naizen aldetik, Hondarribiko institutuetan Gizarte trebetasunak eta Heziketa afektibosexuala irakasten hasi nintzen eta euskaraz lan egiteko ohitura hartu nuen.

Bakoitzak bere prozesua eta bere erritmoak ditu, nire ibilbidean faktore asko elkartu ziren, barne eta kanpo faktoreak. Euskaltegiko ikasleek galdetu ohi didate ea noiz iristen den momentu hori pasatzen zarena gaztelaniaz pentsatzetik euskaraz pentsatzera, itzulpen mentalik egin behar ez izatera. Bada, ez da egun batetik bestera gertatzen, baina barnetegian jada esaten zidaten, 'gaur euskaraz egin duzu amets, Jokin, bakarrizketan ari zinen gauean'. Eta nik esaten nien amesgaiztoa izango zela, kar, kar, kar. Hori izan zen hasiera, batetik bestera igarotzeko lehen urratsak. Hizkuntza ikasi nahi duen edonori barnetegira joatea aholkatuko nioke, benetako murgiltzea hor ematen baita.

Antxeta Irratian ere aritu zinen esatari.

Bai, lagun batekin sexualitateari buruzko irratiaioa egin nuen eta gai teknikoak euskaraz ongi nola komunikatu lantzeko balio izan zidan. Hitz egiteko beldurra galtzea funtsezkoa da, eta hor txartel gorria atera behar zaio euskaldun zahar askori, euskalduntze prozesuan ari direnei akatsak zuzentzen dizkietelako kasik barre eginez eta lotsaraziz. Kontrakoa egin behar da, hitz egitera bultzatu.

Euskara 16 urterekin ikasten hasi eta euskara irakasle bihurtu zara. Mitoa al da euskara ikastea zaila dela?

Euskara ez da zaila. Ingeleseko aditza errazagoak dira gaztelaniazkoak eta euskarazkoak baino, ez direlako kasik deklinatu behar eta abar, baina bestela hizkuntza guztiak dira zailak edo errazak norberaren motibazioaren eta testuinguruaren arabera. Bes-

talde, niri erronkak asko gustatzen zaizkit eta hau horietako bat izan da: euskara ikasi badut, zergatik ez dut hizkuntza hori irakatsiko? Gainera, euskalduntze prozesua bizitu dudanez, oso baliagarria da ikasleak eta beraien ezintasunak ulertzeko. Ikasleei kontzeptuak barneratzen laguntzeko, bere garaian erabili nituen teknikak aprobetxatzen ditut.

"Askotan bi mundu paralelo dira, bakoitza bere burbuilan, bai erdal mundua eta bai euskal mundua, eta batzuetan topo egiten dute erdibidean, gu bezalako pertsonengan, euskaldun berriengan"

Zer ekarri dizu euskara jakiteak?

Erdal testuinguruan bizi nintzen, eta euskarak euskal munduko atea ireki dizkit: pertsona berriak ezagutzeko balio izan dit, sentsibilitate eta kultura oso bat ezagutzeko. Euskal kantautore zale amorratua naiz (Laboa, Lertxundi, Peio eta Pantxoa...) eta ez badirudi ere, asko ikasten da kantetako hitzetatik. Euskarazko prentsa irakurtzeko ere —eta beraz mundua beste ikuspegi batetik ikusteko— baliagarria izan zait, eta tabernan zerbitzaria ere banaizenez, gaztelania baino gehiago erabiltzen dut euskara bezeroekin. Irunen euskaldun ugari dago, baina armairuan daude asko, eta dakitenean zuk euskara badakizula, euskaraz egiten dizute. Bestela, joera izaten da lehenengo hitza erdaraz egitea.

Nolakoa izan da zure esperientzia euskaltegiko irakasle gisa?

Euskaltegian 2004tik aritu naiz lanean. Oiarzungo AEK-n lehenik eta Irungo Herri Jakintzan orain. Denetarik dugu: titulua atera nahi duten gazteak, euskara hobetu nahi dutenak, zerotik hasten direnak —kanpotik etorri direlako batez ere—... Nire profila, A erduan ikasitakoena, zaila da ikustea gaur egun. Oro har, Oiarztunen sentsibilizazio handiagoa dago, edo arraro eta desberdin ez sentitzeko ahalegina; eta

Irunen beharra dago sarri, ikasketek edo lanak bultzatuta, baina Irunen, arraro euskaraz egiten duena sentitzen da hainbat denda eta lekutan, ez alderantziz. Dena den, gertatu zait txikitari nirekin ikasi zutenekin elkartu eta orain euskaraz aritzea, haiek ere ikasi dutelako. Askotan bi mundu paralelo dira, bakoitza bere burbui-lan, bai erdal mundua eta bai euskal mundua, eta batzuetan topo egiten dute erdibidean, gu bezalako pertsonengan, euskaldun berriengan.

Zer moduzko euskara maila dago Irunen?

Hobetzen ari dela esango nuke. Irunen gazte koadrila bat euskaraz hitz egiten ikus dezakezu gaur egun, hori ez zen ohikoa duela urte batzuk. Haur parkeetan ere geroz eta gehiago entzuten da euskara, eta eskoletan D ereduak du arrakasta gehien. Dena den, asko falta da oraindik egiteko, batez ere erabilerari dagokionez. Udalak euskararekiko duen jarrera ona dela esango nuke, baina askotan erritmo kontua da. Euskara bultzatzeko aurreikusita dituzten ekimen batzuk azkarra-egin beharko lituzkete.

Eta zer datorkizu burura ikusten duzunean euskaldun zahar bat, txikitatik euskara jaso duena, baina gaur egun euskaraz kaskar egiten duena?

Pena pixka bat ematen dit. Testuinguruak bultzatzen zaitu azkenean, eta hemen askotan euskaraz hasi baina gaztelaniaz bukatzen dugu. Eta euskaraz txarto egiten duen baten bat baldin badago lagun taldean, gainerako guztiak erdaraz egitera bultzatzen ditu maiz. ■

SOLOZABAL
*Eskura ezazu teorikoa 5 egundean
edozein gidabaimenerako*

- IKASTARO INTENTSIBOAK
- CAP IKASTAROAK
- ADR IKASTAROAK
- GARRAIOLARIEN LANBIDE-TREBAKUNTZAKO IKASTAROAK

☎ 943 217 390

www.solzabalautoeskolak.es